

VERSLAG d.d. 8 juli 2020 van de digitale vergadering van de statenbrede commissie Bestuur, Economie en Middelen (via Microsoft Teams)

Voorzitter: mw.ir. M. de Widt;

Woordvoerders: A.C. Boelhouwer (GroenLinks), R.G.J. Dercksen (PVV), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), M.J. de Droog MSc/RA (D66), M.E.J. Eggermont (SP), mr. N.M. Groen MA (GroenLinks), N. de Haan-Mourik (ChristenUnie), K. de Heer (ChristenUnie), M. Lejeune-Koster (PvdA), V.C. Janssen (VVD), H.J. Keller (PvdD), Y.V. Potjer (FvD), en W. Wijntjes (CDA).

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Dr. R. Poort (griffier) en G. van Weerd (verslag).

1. OPENING

De voorzitter opent deze commissievergadering en heet alle aanwezigen welkom.

2. STATENVOORSTEL JAARREKENINGEN 2018 EN 2019

De voorzitter deelt mede dat dit voorstel als een groot debat wordt geagendeerd in de Statenvergadering van 15 juli a.s.

In de eerste termijn zijn er al vele (technische) vragen en antwoorden gewisseld.

Zij geeft eerst het woord aan gedeputeerde Strijk voor een algemene inleiding, gevolgd door de toelichting van de overige leden van GS.

Gedeputeerde Strijk laat weten dat hij de waardering van de fracties voor het feit dat er nu twee jaarrekeningen liggen, aan de organisatie heeft doorgegeven. Tot op dit moment en tot/met volgende week wordt er keihard gewerkt om de laatste hand te leggen aan de controledossiers, ook door PWC. Met PWC is een zeer prettige werkrelatie ontstaan. Groot respect heeft hij voor de ambtelijke staf en voor PWC. Wanneer het lukt om op 15 juli a.s. beide jaarrekeningen vast te stellen, dan zijn er in een periode van 10 maanden tijd 3 jaarrekeningen door PS vastgesteld, voor de jaren 2017, 2018 en 2019, naast een begroting, een zomernota, een kaderbrief en de aanpassingen van de doelenboom. Dat is een grote prestatie. In de vragen van de fracties komen ook punten naar voren die niet gelukt zijn.

Hij wil daar toch bij stilstaan:

- Reserves in dezelfde volgorde toelichten, als in de tabel bij de balans.
- Kan er in de jaarrekening, evenals bij de tussentijdse rapportages, met kleuren worden gewerkt?
- Kunnen onder uitputting en budgetoverschrijding naar aard en karakter worden gegroepeerd, om het inzicht in de verschillen te vergroten?
- Het overzicht revolverende fondsen wordt gemist.
- De leesbaarheid van de documenten in het algemeen en de toelichtingen bij de tekst kunnen beter.

GS erkennen die verbeterpunten maar vragen om begrip voor het feit dat alle verbeteringen nu nog niet zijn gelukt, gelet op de druk die er op het proces zit. GS willen alle genoemde punten oppakken bij de jaarrekening 2020.

Ontwikkelingen lopen daar overigens al op vooruit. Getracht is in het statenvoorstel invulling te geven aan de wens van PS om met meerdere kengetallen, dan alleen de solvabiliteit, duiding te geven aan de financiële situatie. De P&C stukken zullen voortaan worden voorzien van een generiek inleidend hoofdstuk en in dat kader zal worden ingegaan op Utrechtse waarden en de brede welvaart, conform eerdere toezeggingen.

Voorts licht gedeputeerde Strijk een aantal items nader toe:

De vergelijkbaarheid van cijfers door de jaren heen

In 2017, 2018 en 2019 waren er andere grondslagen voor de wijze waarop verantwoording moest worden afgelegd, soms als gevolg van een stelselwijziging (BBV) zoals dit jaar aan de orde is. Dat komt naar voren in de wijze waarop met de GREX van Hart van de Heuvelrug moet worden omgegaan. Dat heeft geleid tot een balansverschuiving aan de debetzijde tussen voorraden en vast actief. Dat bemoeilijkt de vergelijkbaarheid van cijfers. In 2017 werd in de jaarrekening zichtbaar dat het moment, waarop de provincie resultaat neemt bij subsidies, door het BBV moest worden verschoven. Dat heeft geleid tot grote wijzigingen die doorwerken in de jaren 2018 en 2019.

Besloten is tot het afboeken van de post onzekerheid bij de Uithoflijn. PWC stelde dat, indien dat niet wordt gedaan, de provincie gedurende de hele afschrijvingstermijn van de Uithoflijn die onzekerheid in de boeken zou meenemen. GS hebben het advies van PWC om dit af te boeken overgenomen.

De liquiditeitsontwikkeling

Eind 2016 had de provincie aan vast actief € 230 miljoen. Eind 2019 is dat bedrag meer dan een half miljard euro, nl. € 520 miljoen. Dat betekent dat er in de afgelopen 3 jaar voor € 300 miljoen is geïnvesteerd, vooral in de tram, en dat levert een veel groter vast actief op.

Daar tegenover staat dat de liquiditeit op het zelfde moment afneemt. Eind 2016 stond de provincie bij de schatkist € 450 miljoen in de plus, immers, de provincie heeft geen bankrekening. Eind 2019 is dat bedrag teruggelopen tot € 190 miljoen. De investeringen van € 300 miljoen zijn betaald vanuit het aflopende saldo bij de schatkist. In het komend jaar vinden er grote investeringen plaats in de andere tramlijn, en is er groot onderhoud nodig. Ook dat vraagt om liquiditeit. In de komende jaren ontstaat er bij de provincie een positie waarin het plussaldo bij de schatkist kan omslaan naar een negatief saldo, waarbij de provincie gaat lenen. Dat is geen aanleiding tot zorg, gelet op het hoge actief en op het feit dat de provincie in staat is de rente daarop te betalen. Het is wel een nieuwe situatie voor de provincie Utrecht. Het is goed dat GS en PS elkaar regelmatig spreken over treasury en liquiditeit.

De solvabiliteit

De solvabiliteit van de provincie Utrecht is buitengewoon goed. De provincie scoort 65% eind 2019 met een algemene reserve van € 103,6 miljoen, mits PS de bestemmingsvoorstellen overnemen. De provincie Utrecht is een solide financiële organisatie met een risicoreservering die als uitstekend mag worden gekwalificeerd.

Op het punt van rechtmatigheid is er in de afgelopen periode veel extra onderzoek intern uitgevoerd. Hij verwacht dat de accountant de bevindingen op dit punt nader in het verslag zal toelichten.

Gedeputeerde Strijk meldt voorts dat er ook nog nu nog, na het toesturen van de stukken aan PS, bevindingen door de accountant zijn gedaan. Hij verwacht dat deze niet van wezenlijke invloed zullen zijn. Het kan zijn dat het totale resultaat over de twee jaren nu € 220.000 lager uitpakt op het totaal van het resultaat van € 38 miljoen. Toch kan dat leiden tot wijziging van de jaarstukken. Mocht er sprake zijn van overschrijding van de controletolerantie, dan is het beter dat in de cijfers te herstellen in plaats van de fouten te laten staan.

Gedeputeerde Bruins Slot deelt mede dat PS in 2018 de Landbouwwisie hebben vastgesteld en dat de programma's Sterke Lekdijk en Grebbedijk zijn vastgesteld. In 2019 is er een vervolg gegeven aan de samenwerkingsagenda Landbouw. Dat is goed verlopen en er konden behoorlijke stappen worden gezet. Er zijn ook zaken die anders zijn gelopen en die beter hadden gemoeten. Zij noemt in dit verband de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland. Uit de cijfers over 2019 blijkt dat er minder is gerealiseerd dan volgens de doelen was voorgenomen. Er is 150 ha verandering naar natuur en 51 ha verandering van functie gerealiseerd. Een oorzaak van het achterblijven van die beide doelstellingen is gelegen in een gebrek aan capaciteit. Zij heeft PS daarover in het najaar geïnformeerd. Begin 2020 konden die vacatures gelukkig weer worden ingevuld. Een tweede oorzaak heeft te maken met PFAS waardoor een aantal trajecten moest worden stilgelegd. Dat maakte het moeilijker sneller te kunnen opstarten en bepaalde

aankopen te kunnen doen. Ook waren er invloeden van de stikstofproblematiek, o.a. de bereidwilligheid van eigenaren om op dit moment gronden te verkopen. Het blijft voor functieverandering lastig om prognoses vooraf te geven, omdat er op basis van vrijwilligheid wordt gewerkt. De provincie is op dat punt afhankelijk van de bereidheid van grondeigenaren om gronden te verkopen aan de provincie en dat om te zetten in natuur. Er ligt voor de provincie nog steeds een grote opgave voor de komende jaren. In 2020 wordt onderzocht hoe er een beter inzicht in de resultaten kan worden gegeven. De methodiek voor inrichting en oplevering van gebieden alsmede de termijnen zal worden verhelderd.

Een andere ambitie van PS had betrekking op de invasieve exoten. Er is niet bereikt wat de provincie had willen bereiken maar de doelstelling om daar een grote slag in te maken blijft onveranderd en ongewijzigd. In de beginperiode van het beleid invasieve exoten is er vrij weinig subsidie verstrekt. Gebleken is dat de regeling bredere bekendheid moet krijgen, wil men er gebruik van maken. Ook bleek er in de regeling een aantal zaken te zijn die beter uitgevoerd had kunnen worden. Daarnaast bleek dat de beheerders, die van de regeling gebruik willen maken, op een aantal punten zelf met capaciteitsgebrek te maken hadden. Gesproken is er met de terrein beherende organisaties over de vraag hoe de verordening zodanig kan worden aangepast, dat daar beter gebruik van kan worden gemaakt. Dat heeft geleid tot publicatie van een gewijzigde verordening, ook op het punt van biodiversiteit en invasieve exoten.

Onlangs is besloten de bestrijding van de rivierkreeft in de Molenpolder ter hand te nemen. De kleine proef die daar was, wordt uitgebreid met andere partners, zoals AGV en de provincie Noord Holland, om stappen te kunnen zetten in het goed bestrijden van de rivierkreeft. Ook is er een protocol opgesteld voor de bestrijding van de reuzenberenklauw en is er een kennisportaal opgesteld voor de Aziatische Duizendknopen. Voorts zijn er pilots in uitvoering ter bestrijding van die planten. Er worden ook stappen gezet om ervoor te zorgen dat de capaciteit van de medewerkers, die zich met deze verordening bezighouden, kan worden verbeterd zodat er in 2020 resultaten kunnen worden geboekt conform de doelstelling 2019. In 2020 ligt er een grote opgave voor, als het gaat om het inrichten van natuur en het verwerven van natuur. Op het gebied van het verwerven van natuur is Corona van invloed: immers, het is lastig onderhandelen wanneer men niet met elkaar aan de keukentafel kan praten. Er is veel aan gelegen om de noodzakelijke stappen te zetten, nu beter contact met mensen weer mogelijk is.

Gedeputeerde Van Essen gaat in op de portefeuilles Ruimtelijke Ontwikkeling en Energie.

In de meeste gevallen zijn de ambities in 2019 gerealiseerd. Bij de jaarrekening 2017 is er vorig jaar gesproken over het aantal zienswijzen op ruimtelijke plannen van gemeenten. De streefwaarde daarvoor is 5%. Dat percentage was in 2017 aan de hoge kant, nl. 11%. In beide jaarrekeningen is er sprake van een dalende trend, nl. in 2018 8,4% en in 2019 zelfs 1,4%. Dat betekent dat er over de ruimtelijke plannen in het vooroverleg grotendeels overeenstemming is bereikt, zodat er vrijwel geen zienswijzen door de provincie behoefde te worden ingediend. Dat is een positieve ontwikkeling.

Afgelopen jaar stond ook in het teken van de voorbereiding van de Omgevingswet. Dat heeft vorig jaar geleid tot vaststelling van een ontwerp omgevingsvisie en verordening.

Vragen werden er gesteld over de energietransitie, o.a. of het wel mogelijk is om de ambities waar te maken. Het afgelopen jaar stond in het teken van het ontwikkelen van een nieuw programmaplan dat inmiddels is vastgesteld. Het vinger aan de pols houden en het concretiseren van doelen, met name de bijdrage van de provincie aan de meer overkoepelende grote klimaat- en energiedoelen, is onderdeel van het huidige proces. Op dat vlak loopt er een onderzoek en de uitkomsten helpen om in komende jaren de energietransitie nog beter te kunnen monitoren, ook wat betreft de eigen bijdrage van de provincie.

In de tweede helft van 2019 is er ook gewerkt aan de opbouw van het team. Medio vorig jaar had het team een beperkte omvang en inmiddels zijn er medewerkers aangetrokken met expertise en ervaring. Inmiddels is het team voor de Energietransitie vrijwel op sterkte en dat dit is ook nodig om de grote opgave aan te kunnen.

CdK Oosters hoopt dat de antwoorden op vragen, die betrekking hebben op de portefeuille cultuur en erfgoed van gedeputeerde Van Muilekom, duidelijk zijn.

Hij is blij met de aandacht van de ChristenUnie en de VVD in hun vragen over het vraagstuk van ondermijning. Hij bevestigt dat de ondermijningsaanpak in de provincie veel breder is dan alleen het onderzoek

naar de vitaliteit van vakantieparken. Gedeputeerde Schaddelee en hijzelf zullen PS over de aanpak ter zake in het najaar informeren. Er is veel gedaan aan bewustwording. Zo is er gesproken met beroepsgroepen van notarissen, met het Regionaal informatie en expertise centrum en met gemeenten over de vraag wie wat doet op het termijn van ondermijning. De provincie heeft in dat opzicht een ondersteunende rol. Om de provinciale organisatie te toetsen op weerbaarheid, als het gaat om ondermijningsvraagstukken, is er een scan uitgevoerd. In het najaar zullen PS over de uitkomsten van die scan worden geïnformeerd, evenals de activiteiten van de provincie op het gebied van ondermijning in BIBOB aangelegenheden. Hij verwacht dat de provincie inspanningen op dit terrein in de komende jaren verder zal moeten intensiveren.

Gedeputeerde Schaddelee meent dat de gestelde vragen goed zijn beantwoord. Hij wil drie onderwerpen apart benoemen:

De ontwikkelingen in het afgelopen jaar rond OV. In de afgelopen jaren was er sprake van een behoorlijke groei in het aantal reizigers. Met het rijk zijn er afspraken gemaakt om behoorlijke investeringen te doen die ten goede komen aan de woningbouwopgave van de provincie Utrecht. Het plan is een OV ring aan te leggen in de regio, waaraan ook het rijk gaat bijdragen.

In 2019 werd de Uithoflijn geopend evenals de busbaan Transwijk, met een aantal tunnels. Over dat laatste project werd niet veel gesproken maar ook dit project had een grote impact en heeft veel geld gekost met als resultaat dat de bussen sneller kunnen rijden.

In het afgelopen jaar zijn er 7 uitvoeringsprogramma's vastgesteld, wel wat later dan oorspronkelijk het plan was. Dat betekent dat de investeringen ook wat later van start zijn gegaan waardoor rond verkeersveiligheid en fiets er nog wat budget is overgehouden. Het is zeker dat dit geld in 2020 en volgende jaren op basis van de huidige uitvoeringsprogramma's wél zal worden uitgegeven, conform het plan.

In de komende jaren blijft extra inzet op het nog veiliger maken van de infrastructuur en het verkeer, educatieve maatregelen, gedragsverandering en BOB campagnes een belangrijk speerpunt. In 2019 was er namelijk voor het eerst een dalende trend zichtbaar in verkeersveiligheid. PS zal de komende jaren worden meegenomen in de bevordering van de verkeersveiligheid.

In 2019 is er extra ingezet op handhaven, het ontwikkelen van de RUD en het versterken van RMN, de uitvoeringsorganisatie van de recreatieschappen.

Gedeputeerde Strijk gaat in op het programma Economie. Wat betreft het ruimtelijk beleid, blijkt dat technologie en veranderend consumenten- en producentgedrag tot veranderingen leiden in de kantorenmarkt, de bedrijventerreinen en de retail. Een mooi resultaat in 2019 was dat het inpassingsplan kantoren onherroepelijk is geworden. De provincie wil daarmee leegstand van kantoren voorkomen.

In het arbeidsmarktbeleid zijn de eerste stappen gezet naar de Human Capital Agenda, een soort groot personeelsbeleid voor de gehele provincie Utrecht. In beeld wordt gebracht in welke sectoren er in de komende jaren werkgelegenheid zal verdwijnen en welke sectoren juist arbeid nodig hebben. Hoe kan die transitie tot stand komen voor het begeleiden van mensen van de ene naar de andere sector? De tekortsectoren worden ingeschat bij het onderwijs, bij zorg, de techniek en in de ICT terwijl de zakelijk financiële dienstverlening de zgn. latende sectoren zijn. Getracht wordt een en ander dit jaar af te ronden. De MKB deal heeft vorige week tot een feestelijk tekenmoment geleid terwijl de eerste stappen daartoe al in 2019 zijn gezet. Een mooi succes in 2019/2020 was de oprichting van de Regionale Ontwikkelings Maatschappij die ervoor zorgt dat innovatieve startende bedrijven ook echt geholpen kunnen worden in hun financiering en in hun business development.

De voorzitter geeft de fracties gelegenheid voor een tweede termijn om te reageren op het statenvoorstel over de twee jaarrekeningen.

Mevrouw Boelhouwer vraagt om digitale aanpassingen, wanneer zich wijzigingen in de documenten voordoen die GS met PS willen delen: daarmee worden de bossen gespaard.

Mevrouw Groen complimenteert de organisatie voor de tijdige aanlevering van de jaarrekeningen. GroenLinks kijkt uit naar het accountantsverslag.

Breed is geconstateerd dat er nogal wat onderbesteding is geweest, met name in 2019.

Eenzijds is zij wel blij met het positieve resultaat van de provincie, te meer daar er weinig zicht was op geld en resultaten. Het is mooi dat er een resultaat dik in de plus is behaald. Echter, onderbesteding is geen doel op zichzelf. GroenLinks is met name ten aanzien van natuur van mening dat het bestuur ernstig tekort is geschoten naar de inwoners van de provincie toe en naar de natuur op zichzelf. De provincie kan het zich niet permitteren op dit vlak zo ver achter te blijven. Blij is zij met de aanvulling van gedeputeerde Bruins Slot, die de schriftelijke beantwoording aanzienlijk verduidelijkte.

GroenLinks heeft zorgen. De verklaringen voor de onderbesteding zijn niet nieuw en daarvoor is ook wel begrip. Er zijn twee opties: Er zijn hobbels en moeilijkheden om het doel te realiseren en deze zorgen steeds voor vertraging. Er zijn fracties die van mening zijn dat de doelen lager moeten worden gesteld, nu deze moeilijk haalbaar blijken te zijn. GroenLinks ziet dat anders. O.a. kan verkend worden wat alternatieve routes zijn om voorbij die hobbels heen te komen, of ze uit de weg te ruimen. Immers, "Als je blijft doen wat je altijd gedaan hebt, dan krijg je wat je altijd krijgt." Zij vraagt de gedeputeerde welke andere wegen er zijn dan de gebaande paden om de doelen toch te kunnen realiseren. Wordt dat onderzocht?

Ook GroenLinks is blij met de aandacht voor ondermijning van de provincie in samenwerking met de gemeenten, politie en justitie. Wel moet men zich bewust zijn van de stigmatisering die daar om heen hangt. Ondermijning en vakantieparken werden net in één zin genoemd maar er zijn veel meer redenen voor langdurig verblijf op de vakantieparken: deze kunnen allerlei oorzaken hebben, niet in de laatste plaats omdat er krapte is op de woningmarkt. De provincie moet zich daar wel bewust van zijn.

De heer V.d. Dikkenberg legt de volgende vraag aan mevrouw Groen en andere fracties voor. De SGP heeft een voorstel voor een amendement rondgestuurd waarin wordt geprobeerd handen en voeten te geven aan een gedeeld gevoel van urgentie over de financiële toestand van gemeenten. De provincie geeft aan veel doelen geen geld uit, omdat er sprake is van onderbesteding. In het amendement wordt voorgesteld een fonds te creëren voor ondersteuning van projecten van gemeenten die binnen provinciale doelen vallen. Tegelijkertijd kunnen daarmee gemeenten financieel worden ondersteund. Het voorstel is de uitvoeringscapaciteit van gemeenten te benutten voor het versneld realiseren van provinciale doelen op sociaal, fysiek en energievak. Zo kan de onderbesteding van de provincie in de komende jaren worden omgezet in concrete resultaten.

Mevrouw Groen laat weten dat zij het amendement nog niet heeft gezien. GroenLinks is er niet op tegen om gemeenten waar nodig de helpende hand te reiken. Zij weet niet of dat samen moet gaan met de onderbestedingen van de provincie. De provincie heeft doelen: geld is daarvoor niet geheel uitgegeven en doelen zijn niet bereikt. Als dat geld wel wordt besteed en de doelen worden bereikt, dan blijft er niet veel over. Dan weet zij niet hoe op die manier gemeenten moeten worden geholpen.

De heer Eggermont wijst erop dat de financiële situatie van gemeenten samenhangt met hun politieke keuzes. Hij vraagt daar wel aandacht voor. Er zijn gemeenten waar de gemiddelde woningwaarde veel hoger is dan elders. Gemeenten kunnen ook zelf iets doen aan de verbetering van hun financiële situatie. Veel financiën hebben ook met het rijk te maken, zoals de WMO en de jeugdzorg.

Mevrouw Groen sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Eggermont. Financiering van de verschillende overheidslagen is een hot item: het rijk moet kijken naar een bestendige overheidsfinanciering in samenspraak met provincies, gemeenten, IPO en VNG. Dat is belangrijker dan dat de provincie nu de portemonnee trekt.

De heer Janssen sluit zich aan bij alle gemaakte complimenten: ook de VVD heeft gezien hoe hard er door de organisatie is gewerkt. Hij constateert voorts dat niet alle technische vragen zijn beantwoord. De VVD is in afwachting van een overzicht van de post voor de voorzieningen toekomstig uit te keren subsidies. Gedeputeerde Strijk gaf aan dat er een wijziging is in de manier waarop subsidies verantwoord worden

en het moment waarop de last wordt genomen. De VVD wil graag inzicht in het tempo waarin subsidies in de komende jaren worden uitgekeerd. Dat overzicht wil zijn fractie graag ontvangen.

Ook is er een vraag gesteld over de extra afschrijving van € 12 miljoen op de Uithoflijn. Het bedrag is goed gespecificeerd en toegelicht maar de vraag blijft of het hier gaat om een bevoegdheid van GS of van PS. In de nota Investerings staat dat het aan PS is om daarover een besluit te nemen.

De VVD noemt de onderbesteding “een steen op de maag”. Verschillende fracties hebben dat aangegeven. GroenLinks wil de ambities niet naar beneden toe bijstellen. Tegelijkertijd valt in de jaarstukken op dat er veel afhankelijkheid is van externe partners; dat is een factor van belang. De provincie kan veel plannen maken en geld reserveren maar het lukt niet als externe samenwerkingspartners niet in het zelfde tempo subsidieaanvragen indienen of hun organisatie daarop kunnen inrichten. Dat alles maant toch tot wat bescheidenheid als het gaat om het inschatten van mogelijkheden en tot realiteitszin en behoedzaamheid in voornemens. GS stappen daar wat te gemakkelijk overheen. De VVD wil graag een algemene beschouwing over de uitvoeringskracht van de provincie en de afhankelijkheid van externen.

Terugkomend op de vraag van de SGP om een deel van het jaarrekeningresultaat in te zetten voor steun aan gemeenten, daar waar het past binnen de doelstellingen van de provincie, memoreert hij de woorden van gedeputeerde Bruins Slot: zij spreekt vaak over “meekoppelkansen”. Zijn er mogelijkheden om gemeenten te ondersteunen, daar waar het ook de provincie helpt, dan is er sprake van een win/win situatie. Hij vindt dat een interessante gedachte en wil dat graag met zijn fractie bespreken. Wel is het vreemd om te spreken over de bestemming van het jaarrekeningresultaat van allerlei beleidsdoelen, terwijl de integrale discussie altijd bij de begroting plaatsvindt. Tegelijkertijd is er nu sprake is van een urgente situatie waardoor de hoofdregel nu kan worden doorbroken.

De VVD heeft het amendement van de SGP nog niet besproken. Hij ziet hier zeker kansen, wellicht zelfs meekoppelkansen. Hij zegt toe daar later op te zullen terugkomen.

De VVD constateert dat er nu een rumoerige periode wordt afgesloten die impact heeft gehad op de provincie en de politiek. Het is goed daar nu een streep onder te kunnen zetten met voorliggende jaarrekeningen. Onder die streep staat wel dat de provincie er financieel gezond bijstaat. Dat is echt te danken aan de inzet van de voorgaande gedeputeerden financiën, de colleges maar ook de staten. Op dit moment scoort de provincie een triple A rating als het gaat om financiële soliditeit. De VVD maakt zich zorgen hoe dat in de toekomst gaat ontwikkelen. De VVD wil nogmaals markeren dat het vorige college de financiële huishouding solide en betrouwbaar heeft achtergelaten voor dit college en voor deze coalitie.

De heer Potjer sluit zich aan bij de complimenten die zijn uitgesproken dat de jaarstukken nu beschikbaar zijn gekomen. Ook FvD constateerde de onderbesteding en de rode lijn is dat het begrote bedrag niet wordt uitgegeven. Dat is niet incidenteel maar structureel. Hem wordt niet duidelijk wat de oorzaak is van deze structurele tekortkoming. Is de provincie te ambitieus aan het begroten, komt het door de uitdagingen binnen de financiële afdeling? Wat moet er gebeuren om dit probleem op te lossen?

Hij hoorde zojuist van de gedeputeerde dat het denkbaar is dat de provincie in de toekomst geld moet gaan lenen. Op welke manier gaat dat gebeuren?

De heer Wijntjes vindt het een grote prestatie dat er nu twee jaarrekeningen kunnen worden vastgesteld. Er is hard gewerkt en de stukken vond hij aardig leesbaar, in ieder geval beter dan de jaarrekening 2017. Inderdaad verdient de onder uitputting de nodige aandacht om ervoor te zorgen dat de begrotingen beter worden uitgenut dan thans het geval is.

Een analyse van onder- en overschrijding per programma is z.i. wenselijk. Die analyses zijn nu niet erg scherp. Zijn voorstel is om in het traject hierna de concerncontroller te laten kijken hoe de verschillende taakvelden binnen de programma's scoren, bv. per half jaar, zodat ontwikkelingen goed kunnen worden gevolgd.

Het CDA had een vraag gesteld over de financiering. Een belangrijk strategisch vraagstuk is dat de provincie Utrecht een zeer grote infrastructuur voor de tram heeft. Volgens het BO Mirt komt daar nog het nodige bij, en het is de vraag of dat alles voor de provincie Utrecht wel haalbaar is. Zijn vraag is na te denken over de vraag of de provincie de enige bezitter moet zijn van die infrastructuur of dat dat kan worden gedeeld met de stad Utrecht en omliggende gemeenten. Dat is voor hem een punt van debat.

Erg tevreden is zijn fractie over het feit dat steeds meer reserves worden opgeheven.

Feitelijk is de provincie nu met een financieel tweesporen beleid bezig. Enerzijds een soort fund accounting en anderzijds een soort baten/lasten systeem. Zijn ervaring is dat het beter is één systeem te gebruiken.

T.z.t. wil hij bespreken hoe het gaat wanneer alle reserves worden opgeheven en allemaal in de algemene reserve worden ondergebracht. Wat betekent dat voor de provincie en het bestuur? Zijn stellige overtuiging is dat het bestuur daardoor meer integraal zal gaan opereren.

De heer Janssen vindt het een goede suggesties om met elkaar uitgebreider naar de reserves te kijken. De VVD hecht in het algemeen wel aan de reservepositie maar het is goed daarover het debat te voeren. Voorts memoreert hij dat een vraag over subsidies, waarvan hij aangaf dat deze nog niet beantwoord was, inmiddels wel beantwoord is maar spreker heeft de mail gemist. Hij maakt daarvoor excuses.

De heer Wijntjes verheugt zich op een discussie over de reserves. Hij houdt van een sluitende boekhouding en van evenwicht in de balans maar veel interessanter is de vraag hoe het begrotingsinstrumentarium kan worden gebruikt om betere politiek te bedrijven. Overigens mag er geen non interventiebeleid gaan ontstaan.

Hij hoopt dat de accountant niet met teveel moeilijke dingen aankomt en dat het accountantsverslag de provincie helpt zich verder verbeteren.

Hij vindt het heel goed dat de gedeputeerden in dit gezelschap verantwoording afleggen over de punten die zich in hun portefeuilles hebben afgespeeld. Zo hoort het ook: GS leggen verantwoording af en PS dienen dat te toetsen. Als dat samenspel goed gebeurt, ontstaat er een financiële positie waarvan “de vetlaag wat kan worden afgeschraapt.”

Wat betreft de suggestie van de SGP, kan hij zich een win-win situatie voorstellen. Het is de moeite waard daarover te discussiëren. Nagegaan moet worden of het mogelijk is de doelen van de provincie steviger en beter te realiseren met medewerking van de gemeenten, mits daardoor geen beleid wordt afgewenteld op gemeenten. De provincie heeft bv. destijds bedrijventerreinen gestructureerd en besteedde daar veel geld aan maar dat heeft gemeenten financieel in de kaart gespeeld. Op dergelijke mechanismes moet men wel alert zijn.

De heer De Droog deelt mede dat ook D66 erg blij is dat de jaarrekeningen er zijn dankzij het vele werk dat is verzet. Vele vragen zijn door PS ingediend en daar is snel en adequaat op gereageerd door GS. GS doen veel toezeggingen als het gaat om verbeteringsuggesties die volgend jaar moeten worden opgepakt. GS spraken zorg uit over realisatie van natuur en de energietransitie en de antwoorden op de vragen zijn helder. Vanmiddag is over natuur gesproken en dat wil hij hier niet herhalen.

Vragen zijn er door fracties gesteld over het begroten en het achterblijven van bestedingen. Er lopen inmiddels diverse organisatie- en financiële verbetertrajecten. De VVD, het CDA, GroenLinks en D66 hebben daar met het college in de vorige periode al veel aandacht aan besteed en ook nu wordt daar krachtig op ingezet.

De heer De Droog vindt het wel frappant dat de partij, die nu de zorg uitspreekt over het waarom van de onderbesteding, tegelijkertijd de zorg uitspreekt dat de provincie zo in beweging komt.

D66 heeft voorts nog enkele vragen en opmerkingen:

- Wat betreft burgerparticipatie werd er verwezen naar het 4^e kwartaal van 2020. Hij vraagt of dit belangrijke onderwerp eerder aandacht kan krijgen.
- Vragen stelde zijn fractie over de grote reserve van het landelijk gebied wat betrekking heeft op een potpourri aan beleid. Er is sprake van een tekort in de loop der jaren maar een onderbouwing ontbreekt nog. Kan dat alsnog worden verduidelijkt?
- De jaarrekening gaat o.a. in op de uitbreidingsinvestering wegen en vaarwegen met toegekende kredieten en realisatie. Hij verwijst naar het project Maarsbergen waaraan € 7 miljoen is uitgegeven maar is het beschikbaar gestelde krediet nog wel voldoende voor realisering van het project? Er wordt al heel lang aan dit project gewerkt, de kosten lopen op en het krediet loopt leeg. Levert dit een risico op?

- Spreker memoreert dat PS al een tijd grip proberen te krijgen op de begrotingssystematiek van de provincie Utrecht. Eerder is toegezegd dat daar apart naar zal worden gekeken en die toezegging brengt hij opnieuw onder de aandacht. Alom is bekend dat begrotingen en kredieten van overheden kunnen blijven oplopen in de loop der jaren. Dat moet worden voorkomen.
- Hij komt terug op de suggestie van de SGP voor het indienen van een amendement. In essentie is dat interessant maar de inzet van de provincie zal voor gemeenten een druppel op een gloeiende plaat zijn, in vergelijking met hun oplopende tekorten. Hij meent dat de provincie al veel doet om de samenwerking met gemeenten aan te halen. Hij vraagt GS of het voorstel van de SGP toegevoegde waarde oplevert. Hij praat daar graag over door met PS.

Mevrouw Lejeune deelt mede dat ook de PvdA erg verheugd is dat er nu twee jaarrekeningen voor liggen. Ook zij realiseert zich hoe hard daaraan is gewerkt en daar is erg veel waardering voor.

Zij vindt de jaarrekeningen “best goed leesbaar”, vooral 2019 vond zij plezierig leesbaar. Zij heeft geen aanvullende vragen over de jaarrekeningen. De PvdA kijkt graag vooruit.

Bij het overschot van 2019 wil zij toch een kanttekening maken. Het is beter € 33 miljoen over te houden dan dat er tekorten ontstaan, maar het is allebei niet goed. De suggestie van de SGP is begrijpelijk, daar de provincie geld overhoudt terwijl gemeenten geld tekort komen. Diep in haar hart zou zij daar iets mee willen. Zij heeft vanmiddag aangekaart dat zij zich zorgen maakt over de financiële positie van met name kleine gemeenten. Dolgraag zou zij als provincie gemeenten willen helpen maar tegelijkertijd weet zij dat de geldstroom niet van de provincie moet komen: is dat wel het geval, dan zal de provincie harder bij het rijk moeten aankloppen om gemeenten te geven wat ze nodig hebben voor de uitvoering van hun taken. De PvdA wil heel graag meekijken wat de provincie zou kunnen doen voor gemeenten, echter, niet vanuit de gedachte dat er geld over is dat moet worden besteed. Dat is verkeerd om denken.

Als de provincie noodlijdende gemeenten de hand wil reiken, dan zou dat kunnen, maar dat mag naar het oordeel van de PvdA niet worden gekoppeld aan het resultaat van een jaarrekening.

Namens de ChristenUnie dankt mevrouw De Haan de ambtelijke organisatie voor de stukken en de beantwoording van de vele vragen. Inderdaad is het een prestatie om in 10 maanden tijd 3 jaarrekeningen vast te stellen.

Zij spreekt de verwachting uit dat met de vaststelling van deze stukken een periode kan worden afgesloten en dat er in de nieuwe cyclus P&C producten worden geleverd die de provincie aan zijn stand verplicht is. De ChristenUnie ziet dat met vertrouwen tegemoet. Blij is haar fractie met de resultaten die er zijn behaald. In de diverse programma's is er ook heel hard gewerkt, met name op het gebied van wonen, de Samenwerkingsagenda landbouw, biodiversiteit, bodem en water.

Bij de kaderbrief is gesproken over realistisch begroten, naar aanleiding van onderbesteding en onderbenutting. De ChristenUnie wil dat met deze jaarstukken opnieuw onderstrepen. Ambities moeten op voorhand niet naar beneden worden bijgesteld. Wel moet er openheid en transparantie zijn over de haalbaarheid. Zij sluit graag aan bij de suggestie van het CDA op dit punt.

Content is zij met de reactie van gedeputeerde Strijk die erkent dat de provincie op de goede weg is maar dat het nog beter kan en moet met de informatiewaarde van de stukken. De gedeputeerde is bereid in volgende jaarstukken te gaan werken met kleuren en stoplichten. Het schudden aan de boom van reserves en voorzieningen is een goed ingeslagen weg.

De ChristenUnie is wel van oordeel dat er ten koste van de organisatie een veel te groot spaarvarken tot stand is gekomen.

De fractie wacht het accountantsverslag over beide jaren af met verantwoording en controle op juistheid, volledigheid en rechtmatigheid.

De eerste reactie op het amendement van de SGP is die van terughoudendheid. De provincie moet gemeenten niet zo maar geld toeschuiven. Rol duidelijkheid is van groot belang en voorkomen moet worden dat de provincie de verantwoordelijkheid van Den Haag gaat overnemen.

Veel van de vragen van de ChristenUnie kunnen worden gebundeld rond het thema gezonde leefomgeving, zoals natuurrealisatie, beheer, biodiversiteit.

Het toegankelijker maken van de verordeningen is het minste wat de provincie op dit punt kan doen. Mevrouw De Haan sluit aan bij GroenLinks dat natuur veel aandacht en inspanning nodig heeft. De ChristenUnie heeft voorts aandacht gevraagd voor ondermijning en de rapportage dienaangaande, zoals door de CdK aangekondigd, wacht haar fractie af.

De heer De Heer heeft een aanvulling op de invasieve exoten. Overal ziet men op dit moment reuzenberenklauw in volle bloei en de Japanse Duizendknoop schiet uit de grond. Op dat vlak is er nog veel werk te doen. Gedeputeerde Bruins Slot gaf aan dat de provincie en de terrein beherende organisaties daarmee bezig zijn. Hij vraagt hoe de samenwerking met gemeenten verloopt. Veel gemeenten hebben de handschoen niet opgepakt. De ChristenUnie heeft contact gezocht met stadsecologen en gevraagd of zij bekend zijn met de provinciale subsidieregeling. Hun boodschap is dat de provincie daarvoor wel wat meer reclame mag maken, dat zei de gedeputeerde zojuist ook. Belangrijk is het dat gemeenten ook over de jaren heen met de provincie kunnen blijven samenwerken en dat dit niet incidenteel is. De aanpak van de invasieve exoten is echt een meerjaren traject. Hij vraagt de gedeputeerde of de samenwerking met gemeenten en stadsecologen langdurig tot stand zal komen, dus niet alleen met de terrein beherende organisaties.

De heer Dercksen vindt de jaarrekening politiek minder interessant. Er kan uit worden afgeleid hoe de reserves zich ontwikkelen en waar er sprake is van onderbesteding. Onderbesteding vindt hij niet zo erg, omdat de PVV het niet altijd enthousiast is over de bestedingen van de provincie. Hij verwacht dat het accountantsverslag wellicht interessanter is dan de jaarrekening.

Ook de PVV onderkent dat er veel werk is verzet, zowel door de accountant als door de organisatie. Hij heeft de indruk dat gedeputeerde Strijk een goed team aan het opbouwen is, dat body geeft aan de financiële afdeling van de provincie. Hij complimenteert hem daarvoor. Hij was niet van plan om vier jaar lang naar de VVD te wijzen, echter, de heer Janssen maakt het hem wel erg moeilijk door zijn uitspraak dat de vorige colleges een hele solide basis hadden achter gelaten. Inderdaad was er bij de provincie Utrecht genoeg geld in kas maar gedeputeerde Strijk heeft de hele financiële afdeling vanaf de grond moeten opbouwen. In 10 maanden moesten er 3 jaarrekeningen worden vastgesteld. Dat is bepaald geen teken van een hele solide financiële basis van de provincie.

De heer Janssen heeft bedoeld te zeggen dat de provincie meer dan voldoende geld in kas heeft. Dat wilde hij zojuist markeren. Hij is het wel eens met de opmerking dat er problemen waren in de financiële afdeling. De VVD en de PVV zijn het waarschijnlijk niet eens over de vraag of dat aan de VVD heeft gelegen, of aan andere factoren. Hij heeft liever veel geld in kas en een oplosbaar probleem op de financiële afdeling dan andersom.

Dat weet de heer Dercksen niet. Hij is het eens met de heer Wijntjes, dat het goed is dat een overheidslaag weinig vet op de botten heeft. Z.i. leidt dat tot een creatiever bestuur en een zuiniger beleid. De provincie heeft nu veel geld in kas, en dat betekent dat er veel uit de samenleving is gehaald. Er is belasting geheven, en dat is bij schatkist bankieren geparkeerd. Dat had wel wat zuiniger gekund en de belasting had wel wat minder kunnen zijn.

In het kader van de jaarrekening denkt hij ook aan de klokkenluidersmelding destijds. Zijn vraag is of die regeling en de desbetreffende procedures inmiddels op orde zijn en in de organisatie zijn ingebed. Spreker hoort al 9 jaar dat stukken leesbaarder zullen worden maar hij is er niet altijd van overtuigd dat dit ook zo is. Hij begrijpt dat leesbaarheid in de huidige situatie niet de hoogste prioriteit had maar hij vraagt daar wel aandacht voor.

Hij constateert dat de provincie vanuit heel veel geld en schatkistbankieren op den duur moet gaan lenen. Zijn conclusie is dat de provincie met de omvangrijke traminfrastructuur heel kwetsbaar is geworden. Er zijn plannen om die tram door te trekken naar Zeist of Amersfoort, echter, de provincie dient zich heel goed te bezinnen op de vraag of dat wel verstandig is. Dergelijke enorme investeringen hebben jarenlang "gaten in de boekhouding" tot gevolg. Daar moet heel goed over worden nagedacht.

Mevrouw Lejeune sluit zich aan bij de vraag van de PVV over de klokkenluidersregeling. Dat is een belangrijk punt. Hoe staat het daarmee?

De heer Dercksen vervolgt zijn bijdrage. Hij is verbaasd over het amendement van de SGP. Hij heeft de SGP fractie leren kennen als een financieel verantwoord opererende fractie. Het rijk gooit regelmatig taken over de schutting van gemeenten en koppelt daar bezuinigingen aan. Het kan toch niet zo zijn dat de provincie daardoor financieel moet bijspringen? Hij vindt het een “no go” dat provincies financieel bijspringen bij gemeenten, daar waar vooral het rijk de veroorzaker is van de financiële problemen bij gemeenten.

Mevrouw Keller is verheugd dat het college de jaarrekeningen volgens scenario 2 heeft kunnen aanleveren. Dat is een enorme prestatie en zij complimenteert iedereen die daarbij was betrokken. Het is een geruststelling dat de provincie er financieel positief voor lijkt te staan. Wel is het de vraag welke invloed Corona zal hebben op de huidige en toekomstige financiële positie. Zorgen heeft haar fractie over sommige doelstellingen op het gebied van natuur, die niet gehaald zijn. Het antwoord van GS op vragen van haar fractie neemt die zorg niet weg. Die zorgen hoorde zij ook al van GroenLinks. Zij is de antwoorden aan het duiden en waarschijnlijk komt zij er 15 juli op terug. Wat betreft het amendement van de SGP laat zij weten dat de fractie meerdere mogelijkheden voor fondsen ziet voor storting van het overschot, bv. in een fonds om natuurdoelen een stimulans te geven. Haar fractie beraadt zich nog over dit amendement en zal daar later op terugkomen.

De heer Eggermont constateert wederom een grote onderbesteding in de jaarrekeningen. Hij heeft dat elders ook meegemaakt en noemde dat toen een gat in de begroting. Het lijkt er op alsof de provincie een soort taakstelling voor onderbesteding heeft en dat is niet goed. Hij verwacht dat de provincie beter in staat zal zijn de plannen conform begroting uit te voeren, nu de ambtelijke organisatie meer op orde is. Technische vragen heeft zijn fractie gesteld over recreatie en over de toegankelijkheid van de recreatiegebieden, maar die vragen stemmen niet tot tevredenheid. Gemeld werd dat de Maarsseveense Plassen onder RMN vallen, zodat de provincie daarover niet hoefde te rapporteren. De SP signaleert de laatste jaren dat de recreatieterreinen steeds duurder worden, bv. 40% verhoging bij de Maarsseveense Plassen. Hij wijst erop dat RMN een verbonden partij van de provincie Utrecht is.

De SP wil als provincie nadenken over het duurder worden van de recreatieterreinen, ook als deze in de private sfeer liggen. De SP vindt een brede toegankelijkheid van groot belang.

Terugkomend op het voorstel van de SGP, heeft hij tijdens een interruptie al duidelijk gemaakt dat de SP daar geen voorstander van is. De ChristenUnie stelde zich terughoudend op, terwijl de SP dat in zijn traditie een “njet” noemt. Gemeenten hebben de taak na te gaan hoe om wordt gegaan met heffingen die ze aan de eigen bevolking opleggen, bv. voor voorzieningen zoals de afvalhophaaldienst en riolen. Gemeenten maken op dat vlak ook politieke keuzes.

Voorts sluit hij zich aan bij de heer Dercksen dat de financiële problemen van gemeenten in eerste instantie door het rijk zijn veroorzaakt: het rijk heeft de verantwoordelijkheid die op te lossen. Het is goed dat de provincie gemeenten ondersteunt, echter, niet met besteding van het overschot.

De heer V.d. Dikkenberg laat weten dat zijn fractie zeer tevreden is met de antwoorden van GS op de vragen van de SGP. Wel heeft hij nog wat aanvullende vragen. De middelen van de AVP worden zonder dekking doorgeschoven naar het komend jaar. Past dat nog binnen het begrotingsregime van dit nieuwe college?

Hij constateert dat het door de SGP aangekondigde amendement nog wat toelichting vereist. De SGP constateert dat de ambities van de provincie niet snel genoeg realiseerbaar zijn. Gemeenten zijn fors op projecten aan het bezuinigen omdat ze de huishouding niet meer rond krijgen. Neemt de provincie dan de functie van het rijk over om dat probleem op te lossen? Nooit en te nimmer: dat zou een oneindige zee zijn waarin de provincie zou springen. Wat wil de SGP dan wel? De provincie heeft vele ambities maar heeft kennelijk onvoldoende uitvoeringskracht om deze te realiseren. De organisatie mag niet worden overvraagd. Voor dit jaar en het komende jaar zijn de begrotingen al weer gegroeid. Het amendement

behelst de uitvoeringsorganisatie van gemeenten te benutten voor uitvoering van de ambities van de provincie, waardoor er een win-win situatie kan ontstaan. Zo wordt stilval van projecten op lokale schaal voorkomen. De MKB bedrijven en toeleveranciers in gemeenten zijn van vele projecten afhankelijk. Deze worden op grote schaal uitgesteld en zij merken dat direct. Het voorstel van de SGP heeft direct effect op de lokale werkgelegenheid. Zo kunnen verkeersveiligheidsambities versneld worden gerealiseerd, maar ook kunnen er goede afspraken worden gemaakt over de bestrijding van de invasieve exoten. Dat beleid kan worden geïntensiveerd met parallelle gemeentelijke en provinciale budgetten.

De reacties van de PvdA en de ChristenUnie vond hij wat opmerkelijk. De intentie van het amendement is zeker niet zo dat er geld over is, dat daar maar een doel voor moet worden gevonden of dat er maar geld naar gemeenten moet worden toegeschoven. Het gaat om realisatie van de provinciale ambities. Volgende week wordt er een statenvoorstel over vitale wijken besproken. Dat is een voorstel op incidentele basis, zonder enig noodfonds, dat meerdere doelen dient. In dat geval gaat het om een budget van € 4 miljoen voor één gemeente: dat lijkt wel enigszins op geld toeschuiven.

Mevrouw Lejeune vraagt waarom de SGP het amendement aan de jaarrekening koppelt, indien het niet de bedoeling is om het overschot voor gemeenten in te zetten. Waarom wordt dat niet losgekoppeld van het exploitatieresultaat 2018 en 2019? Dan zou het gaan om een initiatief, motie of voorstel om gemeenten te ondersteunen.

De heer V.d. Dikkenberg wijst erop dat provinciale ambities niet snel genoeg gerealiseerd worden met onderbestedingen als gevolg, waardoor er veel geld overblijft. Dat blijkt uit een aantal verantwoordingen op doelen. De SGP stelt dan ook voor over te gaan tot intensivering. Er is samenloop van omstandigheden met de gemeentelijke financiële situatie, als gevolg van de Corona crisis, die bij het kleine bedrijfsleven direct gevolgen heeft door het stilvallen van projecten. Deze cocktail maakt dat de SGP mogelijkheden ziet de provinciale ambities te versnellen in combinatie met hulp aan gemeenten. Hij staat ervoor open om hier gezamenlijk een gedragen amendement van te maken.

Gedeputeerde Strijk zegt GroenLinks toe dat enkele mogelijke correcties op de jaarrekening niet in nieuwe sets papieren jaarrekeningen zullen verzonden maar op andere wijze. Hij zal dat met de griffie bewaken. Vele fracties hebben zorg over het realisme van de begrotingen: zijn deze niet te ambitieus? GS hebben in antwoorden op vragen daarover aangegeven dat dit een punt van aandacht is voor GS. Ook het college is van oordeel dat er een realistische begroting moet worden neergelegd. Verbetering op dit punt is noodzakelijk. Wel is het lastig dat er in de afgelopen 3 jaar allerlei dingen doorheen zijn gegaan die het beeld erg verschuiven, als gevolg van stelselwijzigingen en andere presentaties van cijfers. Het gaat om tientallen miljoenen euro's en die verschuivingen maken het beeld minder transparant.

De onderbesteding komt ook voort uit planningsoptimisme, juist omdat de ambtelijke organisatie heel graag projecten wil uitvoeren. Het is gemakkelijker uit te leggen dat er geld is overgehouden dan dat er geld tekort is. Er is een soort neiging om te overvragen om te voorkomen dat het budget niet toereikend is. PS vinden soms een ambitie zo belangrijk dat er veel geld bij wordt gezet, terwijl het lastig is verwachtingen te temperen als het gaat om het realiseren daarvan. De wens om ambities in te vullen maakt optimistisch. Hij ervaart dat binnen de provincie als een cultuurverschijnsel. De manier waarop de P&C cyclus politiek bestuurlijk liep, liep niet altijd synchroon met de mogelijkheden van het ambtelijk apparaat. Hard wordt in gesprekken met ambtenaren gewerkt aan haalbaarheid van projecten en de financiële vertaling daarvan. Op dat vlak zijn er zeker verbeteringen mogelijk.

De heer Potjer vroeg wat er nu werkelijk anders kan worden gedaan om verbeteringen in gang te zetten. Deels gaat het volgens spreker om een cultuurverandering en een deel mag worden terug gespiegeld naar PS in hun vragen aan GS. Wellicht moet men ook ontvankelijk zijn om tussentijds de begroting naar boven bij te stellen, dus niet te ruimhartig zijn. Halfjaarlijks kan worden beoordeeld of projecten in het goede tempo worden uitgevoerd, of juist sneller of langzamer. Het is een zoektocht en spreker verwacht dat de organisatie zich ook op dit vlak kan verbeteren.

De heer Janssen heeft eerder de analyse gemaakt dat de provincie ook afhankelijk is van andere uitvoeringsorganisaties. De provincie kan veel ambities stapelen maar de samenwerkingspartners moeten het wel kunnen verwerken. Dat ziet hij op een aantal plekken in de jaarrekening terug. Dat kan ook een verklaring zijn voor onderbesteding die nader onderzocht zou moeten worden.

Gedeputeerde Strijk herkent dat punt. Dat is één van de complicerende factoren. Als de provincie geld uittrekt om samen met gemeenten een project op te pakken, en dat geld wordt in de provinciale begroting gezet om het project samen met de gemeente uit te voeren, dan weet hij niet of een gemeente die ambitie of het uitvoeringstempo kan waarmaken. Dan blijft dat geld inderdaad wat langer staan. De provincie kan, bij het opstellen van de begroting in september, niet precies zien hoe de begrotingsvoorbereiding bij de gemeenten loopt, waar dezelfde facetten spelen als bij de provincie.

De kans dat de provincie ooit een begroting maakt die exact volgens begroting wordt gerealiseerd acht hij nihil. Ambities worden voorzien van taakstellende budgetten. Daarover wordt door GS verantwoording afgelegd. Als er reële argumenten zijn waarom een project langer heeft geduurd, met onderuitputting als gevolg, dan hoopt hij op begrip van PS.

Hij pakt de handschoenen op als het gaat om verbetering van de provinciale organisatie: daar wordt hard aan gewerkt.

Wat betreft de motie van de SGP, meldt hij dat de provincie van gemeenten hoort dat het gaat om structurele problemen met de financiering van langjarig onderhoud aan kapitaalgoederen: wegen, het meerjarig openhouden van het zwembad of de bibliotheek, omdat de gelden zijn opgegaan aan jeugdzorg of de WMO. Dat betekent dat er structureel geld nodig is. Een provincie kan heel attent eenmalig een bepaald bedrag uittrekken om gemeenten te helpen, echter, dat is eenmalig geld. De provincie kan onmogelijk het vraagstuk van gemeenten rond structurele financiële ondersteuning oplossen: daar zijn provincies ook niet voor bedoeld. Vooralsnog zal het college van GS samen met het IPO de weg bewandelen om dit vraagstuk bij het rijk te adresseren. Onderzocht wordt met gemeenten hoe zij in staat kunnen worden gesteld om goed te besturen en een goede lokale overheid te kunnen zijn. Echter, de provincie kan geen wonderen verrichten.

De VVD stelt dat de provinciale financiën er goed voor staan en spreker herkent dat. Er is wel werk aan de winkel wat betreft de financiële organisatie, maar de financiën op zichzelf zijn gelukkig goed en het is aan het vorige college te danken dat de solvabiliteitspositie op dit niveau is uitgekomen. Het is wel goed dat er nu wordt gewerkt aan het opschonen van de reserves. Veel inzichtelijker wordt daardoor wat een vrije reserve is en dat helpt in het inzicht voor PS om besluiten te nemen.

Hij verwacht dat vrij snel na het zomerreces over het treasurystatuut kan worden gesproken. Wat betekent het als de provincie naar een positie gaat van lenen en naar de kapitaalmarkt als triple A overheid? Als de Nederlandse Staat leent, krijgt ze zelfs rente toe, maar voor lenen op de langere termijn wordt wel rente berekend. De provincie moet daar een goed midden in zien te vinden. Gaat de provincie voor lange investeringen in de trambaan, dan moet daar een lang vermogen tegenover staan. Dat zal worden geregeld in het treasurystatuut.

De heer De Droog vraagt tot welke termijn de overheid geld toegeeft.

Gedeputeerde Strijk meent dat dit op de kapitaalmarkt mogelijk is bij 7 of 8 jaar lenen. Dat levert een plus aan rente op, maar de laatste stand van zaken dienaangaande weet hij niet. In het treasurystatuut wordt een en ander nader uitgewerkt.

De heer Wijntjes memoreert dat hij heeft meegemaakt dat een PS dachten slim dachten te zijn met financieringen, banken en rente. Dat is niet goed afgelopen. Hij verzoekt het aan de gedeputeerde over te laten om met een voorstel te komen.

Gedeputeerde Strijk vervolgt dat de accountant afgelopen dinsdag benadrukte dat zij graag “de gladiolen ontvangt op het moment dat zij daadwerkelijk over de finish gaat” en dat is nu nog niet het geval. Er komen nog correcties en er is nog geen accountantsverslag of een accountantsverklaring. Het ziet er goed

uit, hij heeft geen contra-indicatie gekregen dat het niet zou lukken, maar “we zijn er nog niet”. Hij wil dat hier extra benadrukken.

De suggestie werd gedaan om alle reserves in één grote pot te plaatsen. Als gedachtenraam is het goed daarover het gesprek aan te gaan. Dat zou betekenen dat er één grote reserve zou ontstaan van € 561 miljoen. In dat geval zou hij bang zijn dat er toch een schaduwboekhouding gaat ontstaan. In dat hele grote bedrag zitten reserveringen voor bv. onderhoud aan de SUNIJ lijn, of voor de investeringen in natuurgebieden. Er worden ook reserves gemaakt om te laten zien waar ze voor zijn bedoeld.

GS stellen voor die reserves met grote regelmaat door te nemen en te onderzoeken of de onderliggende claims de omvang van de reserve nog steeds legitimeren, of gaat het om wat algemeen weggezette stelposten? Bij de begroting wordt een uitgebreide paragraaf gepresenteerd met een toelichting per reserve. Het zou heel goed zijn om, los van de begroting, de reserves uitgebreid met PS door te nemen.

De heer Eggermont komt terug op het voorbeeld van de gedeputeerde dat onderhoud in een reserve zit. Echter, onderhoud is altijd nodig en het zou nuttiger zijn onderhoud te beschouwen als een onderdeel van de vaste kosten. Dat zou structureel moeten worden geregeld. Vervolgens kan die reserve vrijvallen. Gaat het hier soms om achterstallig onderhoud?

Gedeputeerde Strijk laat weten dat de provincie toe moet naar een situatie met onderhoudsvoorzieningen. Dat is geen eigen vermogen maar een schuld op de balans. Een onderhoudsvoorziening kan alleen maar worden gecreëerd als er een plan onder ligt. Vervolgens wordt er geld aan die voorziening gedeputeerd. Hij zou graag naar die situatie toe willen. Dat vraagt dat de provincie in de komende 2 jaar de onderhoudsplannen goed op orde krijgt. Zolang dat niet het geval is wordt er via de reserves gewerkt. Het gaat hier om één van de verbeterpunten voor het komende jaar.

De heer Wijntjes vraagt zich af wat de discussie over de reserves betekent voor het politieke proces. Wel of geen reserves kan een grote verandering teweeg brengen. Beide benaderingen hebben gevolgen voor de beleving, maar ook voor de manier van samenwerken. Ook daarover zou het gesprek moeten gaan.

Gedeputeerde Strijk vindt dat een goede suggestie.

Terugkomend op de woorden van mevrouw Lejeune die zorg uitsprak over de financiën van gemeenten, herhaalt de gedeputeerde dat de provincie Utrecht samen met het IPO optrekt richting BZK. Hij heeft het plan een overzicht op te stellen hoe de financiën van de Utrechtse 26 gemeenten in de afgelopen jaren onder druk zijn komen te staan. Die onderbouwing zal wordt gebruikt in de discussie met de minister.

Mevrouw Lejeune verwijst naar de “brandbrief” die 21 gemeenten naar Den Haag hebben verstuurd. Zij heeft de burgemeester van haar eigen gemeente daarover gesproken en de vraag gesteld wat de provincie voor een kleine noodlijdende gemeente kan doen. Die burgemeester gaf aan geenszins een zak geld van de provincie te verwachten, daar dat niet de juiste geldstroom is. Veel meer is het verzoek aan de provincie om alles op alles te zetten om de bestuurlijke druk in Den Haag op te voeren. In dat licht bezien is zij blij met de toezegging van de gedeputeerde.

De heer V.d. Dikkenberg erkent dat de provincie de problematiek van gemeenten niet kan oplossen, dat gaf hij al eerder aan. Wel moet de provincie voor gemeenten gaan staan en de bestuurlijke druk op Den Haag gaan uitoefenen. Dat is heel hard nodig. Daarnaast stelt de SGP voor gemeenten te ondersteunen, incidenteel en op projectniveau, juist om provinciale projecten te kunnen versnellen.

Gedeputeerde Strijk zegt mevrouw De Haan toe dat de P&C cyclus vanaf volgend jaar beter zal worden uitgevoerd. Geruststellend is het dat PWC dan voor de 3^e keer een jaarrekening gaat controleren, en dus de organisatie goed heeft leren kennen. Alle noodzakelijke verbetermaatregelen worden in gang gezet zoals trainingen op het gebied van het BBV, het verbeterprogramma voor de financiële functie, de extra

medewerkers die worden ingezet. Hij verwacht echt dat de provincie volgend jaar forse stappen voorwaarts heeft gezet. Steeds heeft hij gezegd dat dit een proces van 2, 3 jaar is.

Op vragen van de heer Dercksen laat de gedeputeerde weten dat de klokkenluidersregeling er al langer is, maar dat de regeling destijds niet goed is uitgevoerd. De afspraken daarover zijn in de organisatie herbevestigd en er is een stroomschema gemaakt waar men zich moet houden. Een en ander is goed geborgd. Met de open cultuur die wordt nagestreefd in het provinciehuis, weet iedereen in de organisatie hoe met dergelijke signalen moet worden omgegaan.

Terecht wordt gesteld dat de leesbaarheid van de jaarrekeningen moet worden verbeterd. Spreker wil op dit punt echt verbeteringen aanbrengen. Hij voelt die uitdaging en wil hem aangaan om zo jaarrekeningen transparanter en meer helder te maken.

Gedeputeerde Bruins Slot constateert dat meerdere fracties vragen hebben gesteld over de realisatie van de natuuropgave. Terecht wordt aangegeven dat dit voor de provincie een belangrijke opgave is. Zij wijst erop dat de provincie nog steeds op schema ligt om de internationale opgave in 2021 te halen. De inrichting van de internationale natuur van de Oostelijke Vechtplassen, de Elster Buitenwaard en de Lüneburgerwaard zal tijdig worden afgerond. De inrichting van de Oostelijke Vechtplassen is al gaande maar zal pas in de boeken worden opgenomen wanneer het gehele gebied is afgerond. Ook wordt er gewerkt aan afronding van de natuur in de Molenpolder en de Westbroekse Zodden.

In haar introductie gaf zij aan dat 2020 ook een spannend jaar is, omdat op het gebied van stikstof de bereidwilligheid voor verkoop van grond lastig is. Door Corona kan er niet fysiek aan de keukentafel met de mensen gesproken worden. Zij hoopt dat dit in het najaar op grote schaal weer mogelijk wordt. Tegelijkertijd is dit niet het moment om stil te gaan zitten: bezien wordt welke stappen er verder kunnen worden gezet. Met de Kopgroep Akkoord van Utrecht wordt verkend waar op beperkte schaal herbegrenzing van het NNN een oplossing kan zijn voor het oplossen van knelpunten in de realisatie van het NNN. Het instrument van herbegrenzing kan realisatie van natuur mogelijk versnellen. Met de partijen van het Akkoord van Utrecht wordt onderzocht hoe er extra stappen kunnen worden gezet.

Eind 2019 heeft de provincie een regeling opengesteld die het mogelijk maakt om aankoopsubsidie te krijgen voor gronden. Terreineigenaren met pachters kunnen een vergoeding krijgen voor ontpachting. De regeling is echter nog niet gebruikt. Onderzocht wordt waarom de regeling niet wordt gebruikt. Met de terreineigenaren wordt gesproken om de regeling onder de aandacht te brengen en aan te geven dat ook de kosten voor voorbereiding subsidiabel zijn.

De heer De Droog vroeg naar de reserve Landelijk Gebied. Die reserve bevat middelen voor functieverandering van 1506 ha en de inrichting van 4200 ha natuur. Daarnaast bevat de reserve ook middelen voor de herstelmaatregelen in het kader van het voormalige Programma Aanpak Stikstof.

De middelen voor de overige opgaven binnen het programma Agenda Vitaal Platteland zijn voor subsidiëring in het kader van POP 3, de leefbaarheid kleine kernen, de subsidiëring van de gebiedscommissie Utrecht West alsmede landbouw en milieu.

In de begroting 2020 is er € 20 miljoen onttrokken aan de reserve landelijk gebied en dat is toegevoegd aan de algemene reserve. Op basis van gemiddelden is doorgerekend wat de verwachte uitgaven zijn voor de komende jaren.

Gevraagd werd hoe het in de systematiek mogelijk is dat geld wordt teruggestort in het reserveprogramma landelijk gebied. De reden is dat die reserve eigenlijk belegd is. Het NNN moet worden gerealiseerd maar ook de PAS opgave.

Als de middelen niet in het lopende jaar worden besteed, zoals het geval was bij het natuurproject in de Elster Buitenwaard dat wegens PFAS in 2019 werd stilgelegd, dan worden die middelen alsnog in een volgend jaar aangewend. Er is geen sprake van schuiven zonder activiteiten onderbouwing. Uiteindelijk gaat het om het bereiken van de doelen die de provincie opgelegd heeft gekregen.

De ChristenUnie stelde vragen over de verbetering van de betrokkenheid van gemeenten bij invasieve exoten. Gemeenten zijn betrokken geweest bij de opstelling van het programma. Gemeenten kwamen zelf met voorstellen om de Aziatische Duizendknoop als provinciale exoot aan te merken en daarvoor een juridisch instrumentarium in te zetten. Ze is het met de heer De Heer eens dat er een communicatietraject moet worden ingezet om een belangrijke stap in de uitvoering van de regeling te kunnen zetten. Voor de

continuïteit zijn twee zaken belangrijk. Er moet met stakeholders worden toegewerkt naar beheerplannen per soort. Dan weet iedereen wat zijn taak is in de aanpak van de soort. De provincie heeft daarin een belangrijke regierol. Daarnaast is het ook mogelijk om meerjarige subsidies te verkrijgen op basis van deze regeling. Beide instrumenten moeten hand in hand gaan om een goed resultaat te kunnen realiseren.

Gedeputeerde Van Essen komt terug op het amendement van de SGP in relatie tot ondersteuning van gemeenten. Hij noemt dit een herkenbaar onderwerp. De programma's energietransitie en binnenstedelijke ontwikkeling zijn al erg gericht op het ondersteunen van gemeenten, zeker als het gaat om gezamenlijke ambities. Vaak gaat het om projecten op bovenlokaal schaalniveau, specialistische expertise, procesondersteuning en daaruit blijkt dan weer de toegevoegde waarde van de provincie. Hij begrijpt het voorstel van de SGP, maar ook zonder dat voorstel speelt de provincie op vele vlakken de rol, zoals in het amendement is verwoord.

CdK Oosters komt terug op woorden van mevrouw Groen. Hij wilde zeker niet stigmatiseren toen hij doelde op vakantieparken. Het onderzoek heet niet voor niets "vitalisering van vakantieparken". Het gaat om een breed scala waarvan ondermijning één onderdeel is. Het betreft ook het al dan niet permanent bewonen, de sociale problematiek en de recreatiefunctie van vakantieparken. Hij heeft in zijn antwoord alleen maar willen aangeven dat de ondermijningsagenda in de provincie veel breder is dan dit vitaliteitsonderzoek.

De heer V.d. Dikkenberg komt terug op de ondersteunende woorden van gedeputeerde Van Essen. De werkvorm die wordt beoogd, is succesvol, getuigen de successen die hij net aanhaalde wat betreft de lopende programma's. Het zou mooi zijn dat breder uit te rollen.

Gedeputeerde Schaddelee komt terug op de zorg van de heer Wijntjes of de provincie niet te zwaar wordt belast wat betreft HOV infrastructuur en lightrail infra. Spreker geeft aan dat er provincies zijn die geen light rail hebben maar zelfs heavy rail in beheer hebben. Intern wil de provincie de discussie aangaan of het trambedrijf qua governance wel passend is binnen de provinciale organisatie. Misschien is er een constructie denkbaar om gemeenten daarbij te betrekken. GS hebben de doelstelling dienaangaande keuzes te maken, voordat de nieuwe concessie ingaat van 2020-2023. Hij heeft het voornemen het gesprek over governance in relatie tot het trambedrijf met PS begin 2021 aan te gaan. Hij herkent helemaal de zorg die de heer Wijntjes op dat punt uitsprak.

Wat betreft burgerparticipatie, merkt hij op dat de eerste digitale informatiesessie over burgerparticipatie tijdens de lockdown plaatsvond. Er wordt gewerkt aan een nota over burgerparticipatie die in het 4^e kwartaal aan PS ter besluitvorming zal worden voorgelegd.

De heer Eggermont maakte een aantal opmerkingen over de toegankelijkheid van recreatiegebieden. Hij deelt wel zijn zorg op dat punt. Het college heeft daar aandacht voor, ook vanuit de sociale agenda. Er ligt inderdaad een opdracht om de toegankelijkheid voor een ieder zoveel mogelijk te realiseren maar hij wil dat wel nuanceren. Bij de Maarsseveense Plassen is een strandje waarvoor een toegangsprijs wordt geheven en die prijs gaat behoorlijk omhoog, echter, een groot deel van de Maarsseveense Plassen is wel vrij toegankelijk. In de hele provincie Utrecht zijn er de nodige gebieden die vrij toegankelijk zijn. RMN is de beheerorganisaties van verschillende recreatiegebieden. Via de recreatieschappen is de provincie Utrecht daaraan verbonden. Hij wijst erop dat RMN op dit moment onder grote financiële druk staat. Er liggen twee opties voor om RMN financieel overeind te houden, nl. de bijdragen van gemeenten en provincies te verhogen of te trachten de inkomsten van RMN te maximaliseren. Getracht wordt beide te doen op een manier die het minst pijn doet.

De heer Janssen had een vraag gesteld over de afschrijving van € 12 miljoen op de Uithoflijn. Waarom is dat niet in de vorm van een statenvoorstel voorgelegd? Volgens hem gaan de staten daarover, zoals beschreven is in de nota Investeren.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat de heer Janssen, wat betreft de techniek, misschien wel gelijk heeft. Hier ligt een stuk voor waarover PS een besluit gaan nemen. Gesteld kan worden dat het hier om een voorstel gaat. GS hebben hier met de accountant op geanticipeerd omdat GS zich niet kunnen voorstellen dat PS anderszins zouden besluiten. Was dat het geval, dan zou er sprake zijn van een mogelijke beperking op de rechtmatigheid en ontstaat er een onzekerheid die jarenlang in de boeken zal terugkomen. Wellicht moet er op dit punt in de Financiële Verordening worden opgenomen dat onzekerheden in geactiveerde goederen direct worden afgeschreven. Het is juist at PS dit pas accorderen bij het vaststellen van de jaarstukken.

De heer Janssen volgt de redenering van de gedeputeerde en is het wel eens met de keuze van het college op dit punt. Het zou wel goed zijn dergelijke punten explicieter aan PS voor te leggen. Nu wordt dit zijdelings in het voorstel genoemd. Hij verzoekt voortaan dergelijke zaken als een apart besispunt aan te merken. Dat is transparanter en doet recht aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van GS en PS.

Gedeputeerde Strijk zegt dat toe. In de hectiek van het moment is de beslissing van GS niet aan PS voorgelegd. Er ligt nu een voorstel voor dat door PS moet worden geautoriseerd. Hij is het ermee eens dat dit explicieter had moeten worden gemaakt. Dat is niet gebeurd en daarvoor maakt hij zijn excuses.

3. SLUITING

De voorzitter dankt allen voor hun bijdragen en sluit de vergadering.